

Participatieverslag

Wijziging Omgevingsvisie en
Omgevingsverordening provincie
Utrecht

December 2025

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Doel van participatie	3
Aanpak	4
Visie en verordening samen.....	4
Uitkomsten participatie Omgevingsvisie	6
Jong Utrecht Aan Zet.....	6
Input van jongeren en verwerking in omgevingsvisie en/of -verordening	7
Gesprekstafels maatschappelijke organisaties	9
Input van Maatschappelijke- en belangenorganisaties en verwerking in de omgevingsvisie en/of -verordening	10
Inwonersmarkt Omgevingsvisie en -verordening	12
Input van inwoners en verwerking in de omgevingsvisie en/of -verordening	13
Gebiedsgesprekken samenwerkingspartners (medeoverheden, waterpartners).....	15
Reactie samenwerkingspartners op voorgenomen wijzigingen Omgevingsvisie en -verordening ..	17
Buitenplaatsen	17
Defensie	17
Bereikbaarheid	17
Flexibiliteit in regelgeving.....	18
Samenwerking	18
Overige punten	18
Terugkoppeling naar deelnemers	19
Conclusies en aanbevelingen.....	20
Aanbevelingen	20

Doel van participatie

Hoe willen wij dat de provincie Utrecht er in 2050 uitziet? Die vraag lag in 2021 voor toen wij onze eerste Omgevingsvisie en Omgevingsverordening maakten. Met een intensief participatietraject gaven we richting aan de grote opgaven op ons grondgebied. Eind 2024 is het proces gestart voor de eerste wijziging van om de Omgevingsvisie en de tweede wijziging van de Omgevingsverordening. Ook nu is de samenwerking gezocht met anderen. Hoe hebben we samengewerkt? Wat heeft dit opgeleverd? En wat zien we aan verbeterpunten in de toekomst? In dit participatieverslag geven we een terugkoppeling op dit proces.

In de startnotitie, vastgesteld door Provinciale Staten op 18 december 2024, zijn de doelen en aanpak voor de participatie geschetst.

De participatiedoelen zijn:

- *Erkennen*: inwoners en maatschappelijke partners voelen zich voldoende betrokken bij de ontwikkeling en uitvoering van het provinciale Omgevingsbeleid;
- *Verrijken*: Gedeputeerde en Provinciale Staten wegen de input mee in de besluitvorming;
- *Herkennen*: participanten kennen de afwegingen die de basis vormen voor de besluiten van PS en weten dat daarbij alle relevante invalshoeken en belangen zijn afgewogen.

Op de participatieladder komen deze doelen overeen met trede 2 (consulteren) en 3 (adviseren).

Aanpak

Het participatieproces voor de actualisatie van de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening ging voornamelijk over de te wijzigen teksten en had de focus op onderwerpen waar nog geen eerdere participatie over had plaatsgevonden (zie Startnotitie). Er is gebruik gemaakt van de opbrengst van andere participatieprocessen over programma's, zoals het programma Recreatie, Toerisme, Sport en Bewegen, de Energievisie, Programma Versnelling Woningbouw en het Cultuur- en erfgoedprogramma.

Tegelijk met het wijzigen van de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening, is ook gewerkt aan het Utrechts Programma Landelijk gebied (UPLG). Het UPLG en de wijziging van de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening zijn in nauwe onderlinge afstemming tot stand gekomen. In de Omgevingsvisie staan de hoofdlijnen van het beleid, in het UPLG wordt dit beleid verder uitgewerkt. Om te veel overlap tijdens de participatie te voorkomen, zijn de thema's uit het UPLG vooral op die tafel met stakeholders besproken.

Omgevingsvisie en Omgevingsverordening samen

Omdat het proces voor het opstellen van de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening gelijk oploopt en er een grote mate van samenhang is tussen deze stukken, is ervoor gekozen de participatieaanpak ook samen uit te voeren.

De aanpak richtte zich op een aantal doelgroepen:

Jongeren (via project Jong Utrecht Aan Zet)
Maatschappelijke- en/of belangenorganisaties
Medeoverheden (gemeenten en waterschappen/waterpartners) → dit zijn samenwerkingspartners
Inwoners en ondernemers

De volgende middelen zijn ingezet om deze doelgroepen te bereiken.

Periode	Middel & participatietrede	Doelgroep	Uitleg
Q1 2025	Reactie startnotitie <i>Raadplegen</i>	Medeoverheden en Maatschappelijke organisaties	Check of partijen zich konden vinden in- of aanvullingen hadden op de te wijzigen thema's en de wijze waarop partijen betrokken werden.
Q2 2025	Thema Gesprekstafels <i>Adviseren</i>	Maatschappelijke- en belangenorganisaties	Gesprekstafels per (clustering van) thema(s) om de belangen van diverse stakeholders gezamenlijk op tafel te leggen en te bespreken.
Q2 2025	Jong Utrecht Aan Zet (5 bijeenkomsten) <i>Adviseren</i>	Jongeren (studenten MBO, HBO, Universiteit)	Interactieve werksessies met studenten waar voor hen belangrijke maatschappelijke thema's werden besproken. Studenten hebben zelf oplossingen bedacht voor de problemen van deze tijd.
Q2 2025	Thema-markt (2 keer) Omgevingsvisie en - verordening	Inwoners en ondernemers	Uitleg over beoogde wijzigingen en impact ervan op gebieden, bespreken schuulpunten.
Q3 2025	Gebiedsgesprekken <i>Adviseren</i>	Medeoverheden	Inzoomen op de stapeling en prioritering in de gebieden.

			Doorspreken van belangrijkste wijzigingen in de omgevingsverordening.
Q3 en Q4 2025	Consultatie wijzigingen Omgevingsvisie & Omgevingsverordening <i>Raadplegen</i>	Medeoverheden	Medeoverheden konden meelezen met de belangrijkste wijzigingen in de visie en verordening. Feedback is verzameld en verwerkt waar mogelijk.
Q4 2025	Bestuurlijke consultatie Omgevingsvisie- en Omgevingsverordening <i>Raadplegen</i>	Medeoverheden	In gesprek met bestuurders van de bestuurlijke regio's en de Utrechtse Waterpartners over de belangrijkste wijzigingen in de visie en verordening. Feedback is verzameld en waar mogelijk verwerkt.

Na vaststelling van de ontwerpen volgen er nog informatiemomenten, zoals digitale vragenuurtjes.

Provinciale Staten

Provinciale Staten stellen de wijziging van de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening vast. Zij zijn uitgenodigd voor de participatie-activiteiten met inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Zo hadden zij de gelegenheid om te luisteren naar de vragen en adviezen van deze partijen. Ook zijn zij regelmatig geconsulteerd tijdens SPS-sessies en geïnformeerd via Statenbrieven over de beoogde wijzigingen:

- Interactieve werksessie 'Scenariostudie tot 2100'
- Werksessie 'Sturingsfilosofie en Provinciale belangen'
- Werksessies thema's en gebieden
- Statenbrieven (ook agendering in commissievergaderingen)

Uitkomsten participatie Omgevingsvisie

Jong Utrecht Aan Zet

Provincie Utrecht organiseerde samen met De Kiesmannen 5 participatiedagen voor jongeren in het kader van het 650-jarig bestaan van de provincie. Tijdens deze dagen werden studenten van verschillende opleidingen uitgedaagd om te werken aan de vraagstukken van vandaag. Hoe gaan we om met het woningtekort? Welke uitdagingen op het gebied van mobiliteit moeten volgens jongeren worden aangepakt? En hoe gaan we om met klimaatverandering en de energietransitie? Iedere bijeenkomst had een eigen thema en met een interactieve werkvorm (Deep Democracy) werd in groepjes het probleem eerst grondig geanalyseerd. Vervolgens presenteerde ieder groepje het probleem en een uitgewerkte oplossing.

- 28 februari 2025: Universiteit Utrecht (Democratie en Inspraak)
- 10 maart 2025: MBO Grafisch Lyceum Utrecht (Landbouw en Biodiversiteit)
- 26 maart 2025: MBO Rijnland (Wonen en Geldzaken)
- 9 april 2025: MBO Nimeto (Milieu en Leefomgeving)
- 23 mei 2025: ROC Midden Nederland (Energie en Klimaat)

Bijeenkomst van Jong Utrecht Aan Zet

Input van jongeren en verwerking in Omgevingsvisie en/of Omgevingsverordening

Tijdens de analyse van het probleem, brainstormden de jongeren over de thema's. Deze input is verzameld. Waar dit de omgevingsvisie raakte, is de input meegenomen. Alle input is gedeeld met provinciale programma's. Hieronder staat de input die uit de sessies met jongeren zijn meegegeven aan de omgevingsvisie.

Foto's van de JUAZ bijeenkomsten bij o.a. Nimeto

■ Dikgedrukt = de input

✓ = komt volledig terug in de omgevingsvisie of verordening

○ = komt gedeeltelijk terug in de omgevingsvisie of verordening

✗ = komt niet terug in de omgevingsvisie of verordening en/of is doorgezet naar provinciale programma's

■ **Stuur op groene invulling in de steden (klimaatmitigatie, meer ruimte voor recreatie).**

✓ De Omgevingsvisie legt de nadruk op *groen en klimaat adaptief bouwen*, vooral in het Stedelijk Netwerk Utrecht. De provincie wil meer *groen in en rond stedelijke gebieden*, met aandacht voor *koelte, wateropvang en recreatie dichtbij huis*.

■ **Stimuleer innovaties om netcongestie op te lossen en stimuleer inwoners om het netwerk slimmer te gebruiken om piekbelasting te voorkomen.**

✓ De provincie noemt de aanpak van netcongestie als prioriteit. Ze *ondersteunt innovaties (zoals opslag, slim laden, energiehubs)* en wil inwoners en bedrijven aanmoedigen om het net efficiënter te gebruiken.

■ **Stimuleer grootverbruikers van energie om te besparen.**

○ De provincie streeft naar *energiebesparing (1,5% per inwoner per jaar)* en voorzien inwoners van kennis en financiële ondersteuning om energiebesparende maatregelen te nemen. Bedrijven zijn verplicht om energiebesparingsmaatregelen te treffen. Zij kunnen terecht bij het Rijk voor ondersteuning. Wel wordt in de energiehoofdstukken verwezen naar *efficiënter energiegebruik* op bedrijventerreinen.

■ **Stimuleer bio-based (ver)bouwen**

✓ De Omgevingsvisie benoemt *biobased bouwen expliciet* als onderdeel van toekomstbestendige bouw. De provincie wil het *gebruik van hout, hennep en andere natuurlijke materialen stimuleren* bij woningbouw en energiebesparingsmaatregelen (isolatie).

- **Zorg dat er meer gebouwd wordt voor aandachtsgroepen, zoals ouderen en jongeren.**

✓ De provincie krijgt *samen met gemeenten meer regie over volkshuisvesting en wil dat er meer woningen voor aandachtsgroepen* komen: bijvoorbeeld jongeren, ouderen, studenten en mensen met een zorgvraag.
- **Stimuleer woningsplitsing, optopping en andere compacte bouwvormen om snel woningen toe te voegen. Gebruik leegstaande gebouwen voor woningen. Dit geldt zowel voor de steden als in de kleinere kernen.**

✓ De provincie heeft de voorkeur voor *binnenstedelijke verdichting en efficiënt gebruik van ruimte* om het open landschap zoveel mogelijk intact te houden. Het leegstandsniveau in de provincie is al zeer laag, maar optopping en woningsplitsing zijn zeker manieren om de ruimte binnen dorpen en steden nog beter te benutten.
- **Denk aan gemengde woonvormen, zoals ouderen en jongeren samen, om ook problemen als eenzaamheid aan te pakken.**

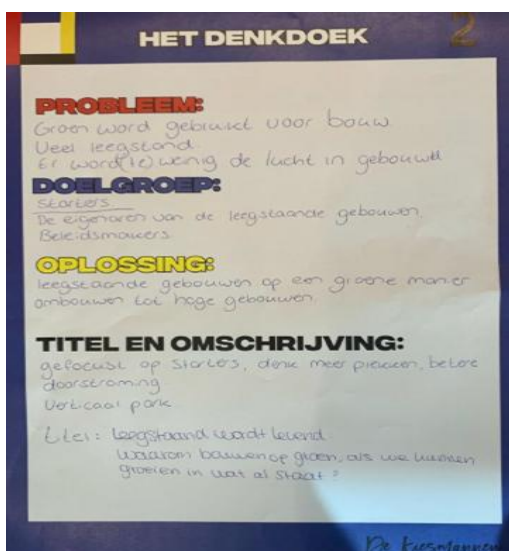
✓ In de Omgevingsvisie benoemen we *"diverse en inclusieve woonvormen"*. Wat ons betreft past intergenerationeel wonen daarbij. Het sluit aan bij ons doel van leefbare, sociale buurten.
- **Zorg voor een goede bereikbaarheid van dorpen met het OV, ook in de nachturen.**

○ De provincie wil *"aandacht voor de hele reis"* en versterkt OV-knooppunten, fietsverbindingen en deelmobiliteit. Wandelen wordt toegevoegd als volwaardige vervoersvorm. Er is in de Omgevingsvisie minder focus op nacht-ov of bereikbaarheid van kleine dorpen buiten piekuren. Dit is qua detailniveau iets wat in een uitvoeringsprogramma terugkomt.
- **Stimuleer duurzame mobiliteit; vaker met het OV, waterstofauto's, etc.**

✓ In deze visie zetten we in op *duurzame mobiliteit*: meer OV, snelfietsroutes, deelvervoer, elektrisch rijden en alternatieve brandstoffen zoals waterstof.
- **Geef ruimte aan agrariërs voor nevenfuncties zoals natuureducatie.**

✓ De provincie wil *meer functiemenging* op het platteland: boeren mogen *nevenactiviteiten* ontwikkelen, zoals *recreatie, educatie of zorg*. Dit wordt genoemd in het kader van een "toekomstbestendig landelijk gebied".
- **Maak meer motorvrije zones op het water en op het land (stiltegebieden voor dieren).**

✓ De provincie beschermt rustgebieden en *stiltegebieden*, vooral in natuur- en *weidevogelgebieden*.

- **Maak innovatieve voedselprojecten mogelijk (zoals agroforestry) zodat ons voedsel duurzaam geproduceerd wordt.**

✓ De Omgevingsvisie noemt *kringlooplandbouw, korte ketens en natuur-inclusieve landbouw*. Agroforestry valt hieronder. De provincie ondersteunt agrariërs met dergelijke initiatieven.

Gesprekstafels maatschappelijke organisaties

Op 19 mei 2025 organiseerden we gesprekstafels met maatschappelijke- en belangenorganisaties. Zo'n 35 Utrechtse natuurorganisaties, woningcorporaties, culturele instellingen, waterpartners, ondernemersverenigingen en landbouworganisaties waren uitgenodigd om over de diverse thema's uit de startnotitie met elkaar en met de provincie in gesprek te gaan. Dit zijn partijen die de provincie ook regelmatig betreft bij het opstellen en uitvoeren van provinciale programma's en projecten.

Tijdens de gesprekstafels combineerden we thema's op één tafel die nauw aan elkaar verwant zijn, of die naar verwachting met elkaar kunnen schuren. Via verschillende rondes konden de deelnemers aan meerdere tafels deelnemen. Ook was er een tafel over de omgevingsvisie (het maakproces) en de omgevingsverordening.

Deze gesprekken leidden tot levendige dialogen waarbij verschillende belangen op tafel kwamen. En dit al in een vroeg stadium; er waren nog geen conceptteksten geschreven waar organisaties op konden reageren. De input uit deze sessies heeft dus al vroeg meegewogen in de totstandkoming van de gewijzigde omgevingsvisie. Door partijen al zo vroeg te betrekken, is nu niet één op één aan te wijzen waartoe welke inbreng heeft geleid, maar is vooral duidelijk geworden welke zorgen en kansen partijen zien, en waar de provincie mogelijkheden heeft om zaken te verbeteren of verduidelijken. Wel zien we dat veel inhoudelijke gesprekspunten nu een plek hebben gevonden in de Omgevingsvisie of Omgevingsverordening.

Foto van één van de gesprekstafels met maatschappelijke- en belangenorganisaties

Input van Maatschappelijke- en belangenorganisaties en verwerking in de omgevingsvisie en/of-verordening

Om een beeld te schetsen van de inbreng, zetten we een aantal gesprekspunten per tafel uiteen en hoe deze zijn verwerkt in de gewijzigde omgevingsvisie.

Tafelgesprek Erfgoed en Cultuur

- **Organisaties vroegen aandacht voor de rol van de provincie richting gemeenten en anderen (initiatiefnemers) m.b.t. kennisdeling en beschermen van cultuurhistorische waarden & erfgoed.**

We beschermen en benutten cultuurhistorische waarden als inspiratiebron en maken ze beter zichtbaar en beleefbaar in een veranderende leefomgeving, waarbij erfgoed de basis vormt voor ruimtelijke kwaliteit. Via de Cultuurhistorische Hoofdstructuur in de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening stimuleren we gemeenten om rekening te houden met belangrijke erfgoedgebieden, ondersteund door de Cultuurhistorische Atlas van de provincie Utrecht (CHAT).

- **Organisaties vroegen aandacht voor het behoud van de molenbiotopen (de omgeving rond de molen).**

De provincie stimuleert dat gemeenten in hun erfgoedbeleid en omgevingsplannen de molenbiotoop beschermen als onlosmakelijk deel van het cultuurhistorisch landschap.

Tafelgesprek Ruimte, energie en circulaire bedrijvigheid

- **Er mag meer nadruk op de circulaire samenleving komen in de visie. Benoem de R-ladder en beschrijf hoe gemeenten de ruimtebehoefte voor circulaire economie mee moeten nemen in nieuw beleid.**

Circulariteit wordt beter uitgewerkt dan in de huidige Omgevingsvisie. Om het welzijn van onze inwoners en de brede welvaart in de provincie te vergroten, nu en in de toekomst, zetten we in op een circulaire samenleving. Daarvoor zetten we hoog in op de R-ladder, zorgen we dat de kringloop op het juiste schaalniveau is, voorzien we in de benodigde ruimtebehoefte en zetten we in op het behouden en versterken van circulaire schakels.

- **Netcongestie is een belangrijk thema, dat nog niet voldoende in de huidige Omgevingsvisie stond. Organisaties roepen de provincie op om vooruit te denken over ruimte voor de energie-infrastructuur.**

In de Omgevingsvisie is het oplossen van netcongestie een belangrijk thema. De provincie kan zich opstellen als bevoegd gezag bij het oplossen van problemen rondom de energie-infrastructuur en heeft zoekgebieden benoemd voor de uitbreiding of toevoeging van hoogspanningstations.

Tafelgesprek Wonen, Werken en bereikbaarheid

- **Woningcorporaties vroegen om meer ruimte in de (harde) normen voor duurzaamheid in de bouw.**

Via het convenant Toekomstbestendig Bouwen stimuleert de provincie dat bij elke stap in een bouwproject wordt gekeken of circulaire, biobased materialen kunnen worden toegepast en dat een bouwproject natuurinclusief en klimaatadaptief wordt gerealiseerd. Via de Omgevingsverordening stimuleert de provincie gemeenten om deze thema's (toekomstbestendig bouwen) af te wegen in samenhang met andere thema's.

Tafelgesprek Water en Bodem

- **Er werd gesproken over de invulling van het begrip 'water en bodem sturend'.**
Het bodem- en watersysteem meer sturend laten zijn bij ruimtelijke ontwikkelingen betekent onder andere dat we niet steeds maar zoeken naar technologische oplossingen en meer uitgaan van natuurlijke processen. Als we het natuurlijke bodem- en watersysteem versterken, wordt het bufferende vermogen en de flexibiliteit van het systeem groter en daarmee zijn we beter voorbereid op toenemende weersextremen als gevolg van klimaatverandering. 'Water en bodem sturend' betekent ook dat functies als wonen, landbouw en energiewinning op sommige plekken in de toekomst niet meer mogelijk zijn, of op een andere manier.
- **Er werd gesproken over de rol van de provincie bij het verlagen van de uitstoot van broeikasgassen en het afremmen van bodemdaling in veenweidegebieden.**
Door het verhogen van de grondwaterstanden remmen we bodemdaling af en verlagen we de uitstoot van broeikasgassen. Het verhogen van grondwaterstanden doen we via een stimulerende rol door subsidiëren van de vrijwillige aanleg van waterinfiltratiesystemen, kennisontwikkeling en bewustwording. Ook willen we meer sturen op kleinere droogleggingen door gebruik te maken van ons RO-instrumentarium.

Tafelgesprek Landelijke Leefomgeving

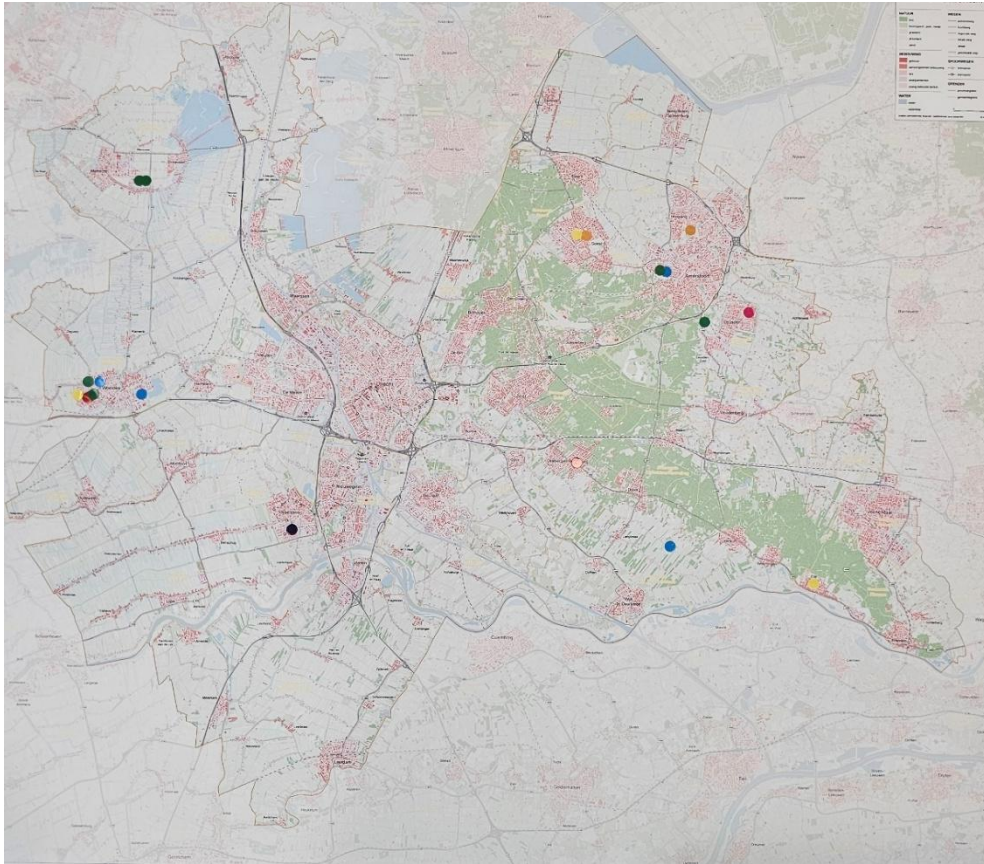
- **De stapeling van ruimtevragen in het landelijk gebied zien de deelnemers als dilemma, maar ook als kans om dit integraal op te pakken (in het UPLG). Aandacht werd gevraagd voor het verankeren van beleid in regels (Omgevingsverordening).**
De provincie Utrecht pakt de opgaven in het landelijk gebied integraal en gebiedsgericht aan. De transitie wordt ingezet naar rendabele kringlooplandbouw. Het beleid uit het UPLG landt waar nodig ook in de Omgevingsverordening als regels, bijvoorbeeld door agrariërs meer ruimte te geven voor ondergeschikte nevenactiviteiten als educatie en recreatie.
- **Er werd aandacht gevraagd voor het verdienmodel van agrariërs en andere grondeigenaren in het landelijk gebied.**
Door de mogelijkheden van agrariërs voor nevenactiviteiten te verruimen, ontstaat er ruimte voor extra inkomsten. We ondersteunen agrariërs verder o.a. bij het duurzaam en economisch bestendig maken van hun bedrijf.

Tafelgesprek Natuur en Recreatie

- **Natuur is een fijne plek voor recreatie, maar de natuur lijdt hier ook onder. Er werd aandacht gevraagd voor beschermen van de natuur en tegelijkertijd voldoende ruimte bieden voor recreatie.**
Het aantal bezoekers in de provincie blijft groeien. Dit heeft twee oorzaken: de groei van het aantal inwoners en de groei van het aantal binnenlandse en buitenlandse bezoekers. Hierdoor neemt ook behoefte aan ruimte voor bewegen, beleven en ontmoeten toe. Voldoende bereikbare en toegankelijke toeristische en recreatieve voorzieningen en sportvoorzieningen zijn essentieel voor een gezonde samenleving. De provincie draagt hieraan bij door, onder andere, het in stand houden, verbeteren en uitbreiden van de recreatieve mogelijkheden, het stimuleren van een beweegvriendelijke leefomgeving, het zoeken van de balans tussen recreatie en natuur, recreatie rondom de grote steden te bevorderen en te sturen op bezoek.

Inwonersmarkt Omgevingsvisie en Omgevingsverordening

Op 3 en 5 juni 2025 organiseerden we een informatiemarkt voor inwoners en ondernemers van de provincie Utrecht. We kozen twee centraal gelegen locaties in Woerden en Amersfoort. De opzet was vergelijkbaar met de gesprekstafels van de maatschappelijke- en belangenorganisaties; per thema was er een korte toelichting, waarna dilemma's werden geschetst. We zagen hier dat inwoners vooral vragen stelden over hun eigen leefomgeving. De opkomst was klein: circa 20 inwoners kwamen langs. Deze bijeenkomsten vonden plaats in een vroeg stadium. Dit heeft als voordeel dat nog niet alles al vastligt, maar als nadeel dat er bijvoorbeeld nog geen conceptteksten en kaartmateriaal beschikbaar waren om het gesprek over te voeren. Daardoor is het lastiger om concreet te duiden wat er mogelijk wijzigt in de gebieden. Mogelijk heeft dit bijgedragen aan het kleine aantal deelnemers. We verwachten dat inwoners tijdens de vragenuurtjes (januari 2026) concreter in beeld hebben wat er wijzigt.

Kaart van Provincie Utrecht, met stipjes is aangegeven waar de deelnemers vandaan kwamen

Input van inwoners en verwerking in de omgevingsvisie en/of -verordening

Hieronder staat de input die is meegegeven tijdens de informatiemarkten in Woerden en Amersfoort.

■ **Dikgedrukt = de input**

- ✓ = komt volledig terug in de Omgevingsvisie of Omgevingsverordening
- = komt gedeeltelijk terug in de Omgevingsvisie of Omgevingsverordening
- ✗ = komt niet terug in de Omgevingsvisie of Omgevingsverordening en/of is doorgezet naar provinciale programma's

■ **Klimaatbestendigheid moet doorwerken in de andere thema's van de omgevingsvisie**

- ✓ Dit komt op diverse plekken terug in de omgevingsvisie. Water, bodem en klimaat zijn sturende principes in de visie. Ontwikkelingen moeten bijdragen aan een robuust water- en bodemsysteem en aan de klimaatbestendigheid van de provincie. Een ander voorbeeld is dat woningen zoveel mogelijk klimaat adaptief gebouwd worden, rekening houdend met hitte, waterberging en droogte.

■ **In de regio Amersfoort is het wenselijk om meer zwemwater toe te voegen ten behoeve van recreatie**

- ✓ In paragraaf 4.1 is opgenomen dat de provincie het belangrijk vindt om zwemwater, net als andere recreatievoorzieningen, te ontwikkelen in gelijke tred met de verstedelijkingsopgave. Zo wordt de druk op bestaande voorzieningen niet te hoog. De provincie kan zwemwaterlocaties aanwijzen en ziet, via de RUD, toe op de veiligheid en waterkwaliteit.

Informatiemarkt voor inwoners in Amersfoort

■ **Bouw meer voor aandachtsgroepen (jongeren en senioren werden specifiek genoemd) en bekijk ook gemengde woonvormen (jong en oud bij elkaar)**

- ✓ Dit komt terug in de omgevingsvisie in paragraaf 4.5: Er wordt gebouwd en gewoond met oog voor toekomstige generaties, waarbij een fijne en gezonde leefomgeving hoog in het vaandel staat. Dit doen we door toekomstbestendige woningen te bouwen en door het beter benutten van de bestaande voorraad met aandacht voor de woon- en zorgbehoeften van ouderen, aandachtsgroepen en statushouders.

■ **Ontwikkel woningen met aandacht voor natuur en recreatief groen**

- ✓ Dit komt terug in de omgevingsvisie onder het programma 'Groen Groeit Mee'. Het programma Groen Groeit Mee (GGM) zet in op het evenwichtig meegroeien van groen met de

verstedelijking. Dit komt neer op het verhogen van de kwaliteit van het bestaande (recreatie)groen en het toevoegen en onderling verbinden van (recreatie)groen.

■ **Er zijn zorgen over geluidsoverlast van windmolens**

- ✗ De gevolgen van windenergie, zoals geluid of slagschaduw, komen niet specifiek terug in de omgevingsvisie. Hiervoor gelden namelijk landelijke regels. Als de provincie het bevoegd gezag is voor het plaatsen van windmolens, dan moet de provincie deze regels toepassen. Hoe de provincie hiermee omgaat staat op de webpagina¹ over windenergie.

■ **Er zijn zorgen over de drukte op de Rijkswegen in combinatie met grotere woningbouwprojecten zoals Rijnenburg**

- ✓ De bereikbaarheid van onze provincie heeft de aandacht in de omgevingsvisie. In 2040 is het aantal reisbewegingen naar verwachting 38% hoger dan in 2015, waardoor wegen, openbaar vervoer en fietsroutes op meerdere plekken hun capaciteitsgrenzen bereiken. Daarom werken we samen aan betere bereikbaarheid rond grote verstedelijkingslocaties, met nieuwe snelle tramlijnen zoals de Merwedelijn en Rijnenburglijn. Daarnaast investeren we in hoogwaardig openbaar vervoer tussen Utrecht Science Park en Amersfoort en in een betere doorstroming en verkeersveiligheid op snelwegen.

Informatiemarkt in Woerden

---

¹ www.provincie-utrecht.nl/wind

Gebiedsgesprekken samenwerkingspartners (medeoverheden, waterpartners)

In juli en september voerden we gebiedsgesprekken met gemeenten, waterschappen en een aantal maatschappelijke organisaties. Dit ging over de gebiedsparagrafen; onderdeel van een flink gewijzigd gebiedenhoofdstuk in de Omgevingsvisie waar gericht rekening gehouden wordt met de kwaliteiten en uitdagingen van de gebieden. Hier worden beleidskeuzes zichtbaar en de provincie kan daardoor scherpere keuzes maken over welke ambities in welk gebied moeten landen, onder meer op basis van de aanwezige kenmerken en kwaliteiten. Daarom is in het participatieproces extra ruimte gemaakt voor deze gebiedsgesprekken. Daarnaast was er ook ruimte voor de partijen om hun inbreng op de thematische wijzigingen in de Omgevingsvisie en -verordening mee te geven.

Gebiedsgesprek Utrechtse Heuvelrug, Kromme Rijngebied & Schalkwijk

In vier sessies zijn we alle gebieden langsgegaan. Na een korte presentatie over de belangrijkste wijzigingen in de visie en verordening, hebben we de ambities en uitdagingen per gebied doorgesproken met de deelnemers. Ook konden deelnemers via praatplaten feedback geven op de thematische (beleids)wijzigingen in de visie en verordening. Er ontstonden geen nieuwe inzichten. Wel werd een aantal belangrijke dilemma's bevestigd. Enkele voorbeelden² per gebied zijn:

■ **Stedelijk netwerk Utrecht**

Spanning tussen instandhouding UNESCO Werelderfgoed Hollandse Waterlinies en ruimte voor transitie in de Kraag van Utrecht.

■ **Groene Hart**

Belang van het borgen van vitaliteit voor de aantrekkelijkheid en levendigheid van (kleinere) kernen.

Praatplaat over het thema 'bereikbaarheid'

---

² Er is tijdens de gebiedsgesprekken afgesproken om de thema's die in het UPLG landen niet nogmaals uitgebreid in de gebiedsgesprekken te doorlopen. De input van de UPLG participatie en die van de visie en verordening is intern uitgewisseld.

■ **Kromme Rijgebied en Schalkwijk**

Spanning tussen toekomstbestendig en zorgvuldig gebruik maken van vruchtbare en goede landbouwgronden en ruimte voor wonen, energie en recreatie in de noordkant van het Kromme Rijgebied.

■ **Eemland**

Spanning tussen bevaarbaar houden van de Eem voor plezier- en beroepsvaart en ontwikkeling van de rivier als hoogwaardige groenblauwe en recreatieve verbinding.

■ **Utrechtse Heuvelrug**

Noodzaak van ecologische verbindingen in het hart van de Utrechtse Heuvelrug, die deels over militaire terreinen lopen.

■ **Gelderse Vallei**

Noodzaak van verduurzaming en extensivering (grondgebonden) landbouw in midden en zuiden Gelderse Vallei en aandacht voor sociaaleconomische aspecten.

Gebiedsgesprek over het Groene Hart

Reactie samenwerkingspartners op voorgenomen wijzigingen Omgevingsvisie en -verordening

Voor de wijziging van de Omgevingsverordening is in de zomer van 2025 aan de Utrechtse gemeenten gevraagd om mee te lezen. Na de zomer volgde dezelfde vraag voor de Omgevingsvisie. Op basis van deze input zijn in het najaar van 2025 per regio ambtelijke en bestuurlijke overleggen met gemeenten en met de waterpartners gevoerd.

De onderwerpen die breed leven en/of waar veel belang aan werd gehecht, zijn hieronder benoemd. Er wordt aangegeven of dat tot wijzigingen van de Omgevingsverordening heeft geleid.

Buitenplaatsen

Gemeenten vragen er aandacht voor dat landgoederen ruimte zoeken voor kleinschalige (stedelijke) ontwikkelingen, als aanvullend verdienmodel voor een duurzame instandhouding van een landgoed. De regelgeving omtrent het NNN waar deze landgoederen vaak (geheel) in liggen wordt als te beperkend ervaren. Terwijl de landgoederen wel een belangrijke bijdrage leveren aan de instandhouding van de natuur, en aan andere provinciale doelen met betrekking tot cultureel erfgoed, landschap en recreatie. Verzocht wordt om landgoederen tegemoet te komen door de regels voor aantasting en compensatie van het NNN voor dit type ontwikkeling te versoepelen.

Reactie provincie: Wij herkennen deze ontwikkeling en de belemmeringen die worden ervaren. Tegelijkertijd heeft de provincie een belangrijke en wettelijke taak om het NNN te beschermen en natuur te ontwikkelen. We onderzoeken of wij het beleid moeten en kunnen bijstellen om hier een oplossing voor te bieden. Een snelle en eenvoudige oplossing is helaas niet voorhanden, daarom wordt dit niet in deze wijziging van de Omgevingsverordening opgenomen. Er moet eerst verder onderzoek plaatsvinden. Wel wordt in de Omgevingsvisie het dilemma en het gewenste doel geduid, bekeken vanuit een gezamenlijke blik vanuit Natuur en Erfgoed.

Defensie

Vanuit Defensie is een groeiopgave aangekondigd op een aantal kazernes op de Utrechtse Heuvelrug. Dat betekent een intensivering van het aantal gebouwen op een aantal bestaande terreinen van Defensie. De terreinen liggen gedeeltelijk in het landelijk gebied, waar een verstedelijkingsverbod geldt. De gemeenten waar deze kazernes liggen, hebben verzocht om in de Omgevingsverordening ruimte te bieden om deze groei te faciliteren. Dit verzoek heeft Defensie ook gedaan.

Reactie provincie: In het bestuursakkoord A(mersfoort) tot Z(eist) hebben wij aangegeven dat wij onder voorwaarden meewerken aan de groei van Defensie. Uit het ontwerpend onderzoek A tot Z blijkt dat meewerken op dit onderdeel mogelijk is. In de Omgevingsverordening wordt daarom een uitzondering op het verstedelijkingsverbod opgenomen voor verstedelijking ten behoeve van militaire activiteiten op delen van een aantal kazernes (dus niet de onbebouwde oefenterreinen). Let wel: dit betreft alleen een uitzondering op het verstedelijkingsverbod. Andere beschermingsregimes (zoals bescherming NNN of cultuurhistorische waarden) blijven gelden, inclusief voorwaarden voor aantasting en compensatie.

Bereikbaarheid

Instructieregel 4.1 van de Omgevingsverordening beoogt dat bij nieuwe ontwikkelingen in een omgevingsplan wordt gewaarborgd dat knelpunten in de bereikbaarheid niet toenemen en bij voorkeur afnemen. Een aantal gemeenten merkt op dat strikte verwoording van deze regel momenteel tot gevolg heeft dat grote en noodzakelijke ontwikkelingen (zoals woningbouw en herstructureren van bedrijventerreinen) aanzienlijk worden beperkt. Verzocht wordt om in deze instructieregel aan te passen.

Reactie provincie: De werkwijze rondom nieuwe ontwikkelingen, met onder andere een bereikbaarheidsanalyse, is niet veranderd. Wij passen de regel aan zodat de regel de huidige werkwijze goed reflecteert.

Flexibiliteit in regelgeving

Gemeenten en waterpartners vragen aandacht voor voldoende flexibiliteit in provinciale regelgeving. Veel plannen lopen vast op strenge regels. Er wordt vertrouwen gevraagd dat gemeenten oog houden voor provinciale belangen en meer ruimte krijgen om eigen afwegingen te maken. Kijk of regels wel passen binnen het principe 'lokaal wat kan, provinciaal wat moet' en hou rekening met de autonomie van gemeenten.

Reactie provincie: Het principe lokaal wat kan staat niet ter discussie. Als onderdeel van de uitwerking het coalitieakkoord 2023-2027 hebben we nadrukkelijk gekeken naar waar de Omgevingsverordening meer flexibiliteit kan bieden. Dit heeft tot een aantal wijzigingen geleid, waaronder flexibelere regels voor verstedelijking bij VAB-locaties, meer ruimte voor nevenactiviteiten op agrarische bedrijven, en versoepeling van ontwikkelmogelijkheden van kantoorlocaties. Er zijn echter ook onderwerpen waarin de mogelijkheid voor verdere versoepeling beperkt is. Dit gaat bijvoorbeeld om regelgeving waar de provincie een wettelijke taak heeft om het te beschermen. Of om zaken waarbij een provinciaal belang speelt, zoals het beschermen van provinciale kwaliteiten. Uiteraard staan we open voor suggesties ter versoepeling van regels en denken we op projectniveau mee of er mogelijkheden zijn om lokaal maatwerk mogelijk te maken.

Samenwerking

Gemeenten en waterpartners geven aan dat ze graag gebiedsgericht samenwerken met de provincie. Ze vragen om aan te sluiten bij bestaande samenwerkingsverbanden, om oog voor gelijkwaardigheid in de samenwerking en om meer integraliteit vanuit de provincie.

Reactie provincie: Ook de provincie wil doelen graag in samenwerking behalen. We weten elkaar al te vinden en zullen dat blijven doen. Het optuigen van nieuwe samenwerkingen waar al bestaande vormen zijn geeft onnodige bestuurlijke drukte en wordt voorkomen. We houden oog voor de gelijkwaardigheid en integraliteit.

Overige punten

Naast deze punten zijn er ook veel gedetailleerde punten binnengekomen. Deze zijn waar mogelijk verwerkt in de visie of verordening. Aan aandragers van deze punten is geadviseerd om bij de ter inzage van het ontwerp goed na te gaan of de inbreng (waar dat mogelijk was) naar tevredenheid is verwerkt.

Terugkoppeling naar deelnemers

Er is per doelgroep gekeken of en hoe een terugkoppeling gegeven kon worden over de participatiesessies.

Doelgroep Jongeren: voor hen wordt een video gemaakt waarin we aangeven hoe hun input is verwerkt in de omgevingsvisie.

Doelgroep Maatschappelijke partners: zij konden reageren op de statenbrief met bijlagen waarin de belangrijkste voorgenomen wijzigingen waren opgenomen.

Doelgroep Inwoners: omdat hier geen concrete input is verzameld en omdat de aanwezige inwoners geen contactgegevens wensten achter te laten, is er geen terugkoppeling gegeven van deze bijeenkomsten. Wel wordt dit participatieverslag gedeeld via de website, zodat deelnemers kunnen zien wat er met hun vragen en opmerkingen is gebeurd.

Doelgroep samenwerkingspartners (gemeenten, waterschappen, waterbedrijven) zij hebben na de gebiedsgesprekken een verslag ontvangen. Ook hebben zij een verslag ontvangen van de bestuurlijke overleggen, met daarin per regio op hoofdlijnen een reactie op hun schriftelijke inbreng op de voorgenomen wijzigingen.

Conclusies en aanbevelingen

Het participatieproces rond de wijziging van de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening heeft in brede zin bijgedragen aan de drie participatiedoelen: erkennen, verrijken en herkennen.

Inwoners, maatschappelijke partners, medeoverheden en jongeren zijn op verschillende manieren betrokken — via gesprekken, consultaties, markten en bijeenkomsten.

Hiermee is een divers beeld opgehaald van de zorgen en ideeën die in de provincie leven.

De samenwerking met maatschappelijke organisaties en medeoverheden leverde waardevolle inzichten op, vooral over thema's als water en bodem sturend, circulaire economie, natuur en recreatie en toekomstbestendige landbouw. Jongeren brachten frisse, toekomstgerichte ideeën in over wonen, energie en mobiliteit, waarvan een groot deel direct in de Omgevingsvisie is verwerkt. De participatie met inwoners liet zien dat er behoefte is aan meer concrete, gebiedsgerichte informatie, vooral over wat de wijzigingen in de Omgevingsvisie betekenen voor hun eigen leefomgeving.

De provincie heeft met deze participatie de uitgangspunten van de Omgevingswet – samenwerken, integraal werken en transparantie - in praktijk gebracht. Wel is zichtbaar geworden dat inwonerparticipatie vraagt om meer duidelijkheid, visualisaties en vertaalslagen naar het concrete niveau van de dagelijkse leefomgeving. Daarom is een aantal aanbevelingen geformuleerd.

Aanbevelingen

■ Maak participatie concreter per gebied – en pas daar de planning op aan

Inwoners en lokale ondernemers vragen om meer zicht op wat provinciaal beleid betekent voor hun dorp, wijk of het buitengebied. Toekomstige participatie kan worden versterkt met gebiedskaarten, voorbeelden en visualisaties die de vertaalslag van visie naar uitvoering duidelijk maken. Die gebiedskaarten en visualisaties waren er wel, maar pas nadat de inwonersparticipatie was afgerond. Immers; het idee was om inwoners al in een vroeg stadium te betrekken. Dat lijkt voor dit soort – abstractere- onderwerpen dus minder op te brengen dan wanneer er al concretere uitwerkingen zijn per gebied. Er was in de planning geen tijd meer om inwoners later nogmaals te betrekken. Advies is om in het volgende traject in de planning meer tijd te maken voor participatie als de kaarten, visualisaties en teksten in concept gereed zijn.

■ Blijf jongeren structureel betrekken

De aanpak van *Jong Utrecht Aan Zet* heeft waardevolle resultaten opgeleverd en laat zien dat jongeren bereid zijn actief mee te denken. Het is raadzaam om te onderzoeken of deze vorm van participatie een vaste plek kan krijgen bij grote beleidswijzigingen in de provinciale programma's. Aandachtspunt daarbij is dat de drempel voor jongeren om deel te nemen verlaagd kan worden door zelf naar jongeren toe te gaan. Bijvoorbeeld door het bezoeken van scholen.

■ Maak gebruik van een digitaal inwonerspanel

Het kan raadzaam zijn om een vast inwonerspanel in te stellen. Deze groep, die een goede afspiegeling zou moeten zijn van de inwoners van de provincie Utrecht, kan dan digitaal geraadpleegd worden. Er kunnen bijvoorbeeld stellingen worden voorgelegd, of er kan gevraagd worden wat men vindt van een voorgenomen beleidswijziging. Zo is er altijd een vorm van inwonersparticipatie mogelijk, ook als onderwerpen nog niet zo concreet zijn uitgewerkt.